

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 lipca 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na podstawie przepisów art.114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił W. B. (1) przeliczenia emerytury. W treści decyzji organ rentowy wskazał, że przedstawione przez W. B. (1) pisma nie stanowią środka dowodowego i tym samym brak było podstaw do przeliczenia emerytury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że okresy pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy winny być udokumentowane świadectwem pracy, bądź zaświadczeniem wystawionym przez pracodawcę lub jego następcę prawnego, z powołaniem na odpowiedni dział, pozycję i punkt zarządzenia resortowego.

/decyzja - plik I akt ZUS/

W dniu 14 sierpnia 2019 r. W. B. (1) złożyła odwołanie od powyższej decyzji, kwestionując brak przyznania prawa do rekompensaty. Skarżąca wskazała, że stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała pracę w warunkach szczególnych na stanowisku szwacza obuwnika w okresie od 4 stycznia 1988 r. do 28 lutego 1993 r. w zakładzie (...) oraz od 1 marca 1993 r. do 28 lutego 2006 r. w zakładzie (...). W. B. (1) podkreśliła, że powierzone jej obowiązki pracownicze sprowadzały się do szycia i wykańczania wyrobów z filcu, a także klejenia i wykańczania obuwia.

/odwołanie k. 4 – 5/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.6 – 6 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni W. B. (1) urodziła się (...)

/okoliczność bezsporna/

Decyzją z dnia 17 kwietnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał W. B. (2) emeryturę od dnia 1 kwietnia 2015 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. W treści decyzji wskazano, że do obliczenia emerytury przyjęto: kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 114 560,09 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 422 074,46 zł, średnie dalsze trwanie życia tj. 256,20 miesięcy. Wyliczona emerytura wyniosła 2 094,59 zł $[(114 560,09 + 422 074,46)/256,20]$.

/decyzja k.13 – 14 odwrót plik I akt ZUS/

W dniu 12 lipca 2019 r. W. B. (1) złożyła wniosek o przyznanie rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych, po którego rozpatrzeniu wydano zaskarżoną decyzję.

/wniosek k.22 – 23 plik I akt ZUS, decyzja - plik I akt ZUS/

W okresie od 15 maja 1974 r. do 15 grudnia 1979 r. W. B. (1) była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku renowatora nicienic w zakładach (...) w Ł.. W okresie od 13 kwietnia 1977 r. do 15 grudnia 1979 r. W. B. (1) korzystała z urlopu wychowawczego. Podczas zatrudnienia w ww. zakładzie pracy wnioskodawczyni zajmowała się przesywaniem nicienic tj. przygotowywaniem osnów na tkalni. Poza ww. obowiązkami, wnioskodawczyni nie wykonywała innych prac.

/świadectwo pracy k.3 plik II akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni min.00:36:07 – 00:38:18 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:55 – 00:12:31 rozprawy z dnia 17 grudnia 2019 r., płyta CD k.41/

W okresie od 4 stycznia 1988 r. do 28 lutego 1993 r. W. B. (1) była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku obuwnika szwacza w Zakładach (...) w Ł.

/dokumentacja osobowa wnioskodawczyni k.22 – 34 odwrót/

Podczas zatrudnienia w ww. zakładzie pracy wnioskodawczyni zajmowała się szyciem elementów (m.in. filcu) służących do produkcji obuwia m.in. gumofilców , tenisówek , czy też adidasów , a następnie wszywaniem przygotowanych elementów do gumowych podeszw – spodów. Poza ww. obowiązkami , wnioskodawczyni nie wykonywała innych prac.

/zeznania świadków: J. S. min. 00:15:22 – 00:20:59 , B. K. min.00:20:59 – 00:26:27 , H. S. min.00:26:27 – 00:32:10 , U. K. min.00:32:10 – 00:35:59 oraz wnioskodawczyni min.00:36:07 – 00:38:18 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:55 – 00:12:31 rozprawy z dnia 17 grudnia 2019 r. , płyta CD k.41/

W okresie od 1 marca 1993 r. do 31 stycznia 2006 r. W. B. (1) była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku obuwnika szwacza w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) w K..

/świadczenie pracy k.7 – 7 odwrót plik I akt ZUS/

Podczas zatrudnienia w ww. zakładzie pracy wnioskodawczyni zajmowała się produkcją obuwia skórzanego , a jej obowiązki sprowadzały się do nakładania kleju na elementy , podklejania , czy też wykańczania – szlifowania wytworzonego wyrobu.

/zeznania świadków: J. S. min. 00:15:22 – 00:20:59 , H. S. min.00:26:27 – 00:32:10 , U. K. min.00:32:10 – 00:35:59 oraz wnioskodawczyni min.00:36:07 – 00:38:18 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:01:55 – 00:12:31 rozprawy z dnia 17 grudnia 2019 r. , płyta CD k.41/

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów zarówno w postaci dokumentów, w tym przede wszystkim dokumentacji osobowej ze spornego okresu zatrudnienia, jak i osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań wnioskodawczyni oraz świadków. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, oraz w sposób rzetelny, stąd też zostały uznane za wiarygodne. Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującej jak i świadków, co do charakteru jej pracy w spornych okresach, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerość i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Zeznania wnioskodawczyni oraz świadków znajdują potwierdzenie w dokumentach znajdujących się w aktach osobowych ze spornych okresów, tworząc logiczną całość i stanowią tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z art. 114 ustawy z dnia 17.12.1998 r o emeryturach i rentach z FUS /Dz.U. 2018 poz. 1270) w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli, m.in.po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

Zgodnie z art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2018 r. , poz. 1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art.23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15 – LEX 2044406).

Przepisy art.2 pkt 5 i art.21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W literaturze podkreśla się, że wykładnia przepisu art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 r.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołująca się nie nabyła prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art.32 ust.2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz.1270) za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepis art.32 ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.).

Z §1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

Natomiast w rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia.

W myśl § 21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85 wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art.473 k.p.c., który stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udawadniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyr. SN z dnia 02.02.1996 r. II URN 3/95 OSNP 1996/16/239).

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii zasadnym stało się zatem ustalenie, czy praca wykonywana przez wnioskodawczynię w spornych okresach była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że w okresie od 4 stycznia 1988 r. do 28 lutego 1993 r. W. B. (1) była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku obuwnika szwacza w Zakładach (...) w Ł.. W ww. okresie wnioskodawczyni zajmowała się wyłącznie szyciem elementów (m.in. filcu) służących do produkcji obuwia m.in. gumofilców , tenisówek , czy też adidasów , a następnie wszywaniem przygotowanych elementów do gumowych podeszw – spodów. Charakter pracy wnioskodawczyni wynika zarówno ze złożonych zeznań , jak i złożonej dokumentacji pracowniczej ze spornego okresu. W ocenie Sądu Okręgowego analiza zgromadzonego materiału

dowodowego daje podstawę do stwierdzenia, iż wnioskodawczyni, będąc zatrudnioną na stanowisku obuwnika szwacza w ww. zakładzie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace związane z produkcją i przetwórstwem wyrobów gumowych (tj. prace wymienione w wykazie A , dział IV , punkt 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku), a do takich z całą pewnością zaliczany jest rodzaj obuwia , w którego produkcji brała udział wnioskodawczyni. Nie ulega również wątpliwości ,że stanowisko szwacza zostało wymienione w wykazie A , dziale IV , punkt 21 , podpunkt 28 zarządzenia Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku (Dz. Urz. Min. Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 4 , poz.7). Wykaz ten stanowi - jako , że ma charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający ogólne pojęcia istniejące w rozporządzeniu Rady Ministrów - swego rodzaju wskazówkę, dowód, że takie a nie inne czynności były przez pracownika istotnie wykonywane w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2008 roku, I UK 192/07, Lex nr 447272).

W odniesieniu zaś do okresu zatrudnienia wnioskodawczyni w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) w K. przypadającego od 1 marca 1993 r. do 31 stycznia 2006 r. wskazać należy ,że W. B. (1) zajmowała się , podobnie jak w zakładach (...) , produkcją obuwia przy czym było to obuwanie skórzane , a jej prace sprowadzały się do klejenia elementów skórzanych , a także wykańczania wyrobu. W ocenie Sądu Okręgowego analiza zgromadzonego materiału dowodowego daje podstawę do stwierdzenia, iż wnioskodawczyni, będąc zatrudnioną na stanowisku obuwnika szwacza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego tj. prace wymienione w wykazie A , dział VII , punkt 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Co również istotne , tego rodzaju prace , wykonywane na stanowisku obuwnika zostały wymienione w wykazie A , dziale VII , punkt 14 , podpunkt 1 i 2 zarządzenia Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku (Dz. Urz. Min. Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 4 , poz.7).

Na marginesie Sąd pragnie zaznaczyć ,że przeprowadzone postępowanie wykazało ,iż wnioskodawczyni wykonywała prace w warunkach szczególnych także podczas zatrudnienia w zakładach (...) w Ł. od 15 maja 1974 r. do 15 grudnia 1979 r. (za wyjątkiem okresu 13 kwietnia 1977 r. do 15 grudnia 1979 r. kiedy to korzystała z urlopu wychowawczego).Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził bowiem ,że podczas zatrudnienia w ww. zakładzie pracy wnioskodawczyni zajmowała się przeszywaniem nicienic tj. przygotowywaniem osnów na tkalni , a poza ww. obowiązkami , wnioskodawczyni nie wykonywała innych prac. W ocenie Sądu Okręgowego analiza zgromadzonego materiału dowodowego daje podstawę do stwierdzenia, iż wnioskodawczyni, będąc zatrudnioną na stanowisku renowatora nicienic stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace związane z produkcją i wykańczaniem wyrobów włókienniczych tj. prace wymienione w wykazie A , dział VII , punkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Podsumowując, stwierdzić należy, że po uwzględnieniu powyższych okresów zatrudnienia wnioskodawczyni spełnia wymóg co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W. B. (1) prawo do przeliczenia emerytury przy uwzględnieniu prawa do rekompensaty w związku z pracą w warunkach szczególnych.